

Prof. dr hab. inż. Józef Jasiczak

Poznań, 9.10.2021

Instytut Budownictwa
Politechniki Poznańskiej
ul. Piotrowo 6
60-965 Poznań

Recenzja rozprawy doktorskiej

Pana mgr inż. Andriya Hutsa z Politechniki Rzeszowskiej

pt.: *Beton modyfikowany pyłem granitowym*

1. Podstawa opracowania opinii

Podstawę opracowania opinii stanowią

- pismo z dnia 15.07.2021 Pana prof. dr hab. inż. Tomasza Siwowskiego, Przewodniczącego Rady Dyscypliny Inżynieria Lądowa i Transport na Wydziale Budownictwa, Inżynierii Środowiska i Architektury Politechniki Rzeszowskiej, zlecające wykonanie opinii rozprawy doktorskiej mgr inż. Andriya Hutsa także z Politechniki Rzeszowskiej pt.: *Beton modyfikowany pyłem granitowym*,

- mowa o dzieło Nr NN/22/2021 z dnia 30 sierpnia 2021 dotycząca wykonania opinii j.w. zawarta między stronami: Politechnikę Rzeszowską, reprezentowaną przez dr hab. inż. Lesława Gniewka, prof. PRz, prorektora ds. nauki a Politechniką Poznańską, której przedstawicielem jest prof. dr hab. inż. Józef Jasiczak.

Przygotowując opinię kierowałem się dostarczonym maszynopisem rozprawy przygotowanym przez mgr inż. Andriya Hutsa oraz USTAWĄ z dnia 20 lipca 2018r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. poz.1668).

2. Przedmiot, cel i zakres pracy

Recenzowana praca doktorska Pana mgr inż. Andriya Hutsa z Politechniki Rzeszowskiej dotyczy – w szerszym kontekście – możliwości zastosowań w praktyce i kształtowania cech użytkowych betonów modyfikowanych dodatkami mineralnymi, a w węższym – zastosowań w budownictwie dodatku o specyficznym pochodzeniu - pyłu granitowego odzyskiwanego w miejscu obróbki skały przez konkretne przedsiębiorstwo. O ile kontekst ekologiczny stosowania wszelkiego rodzaju pyłów jest w zrównoważonym budownictwie niezwykle wysoko oceniany, o tyle jego prosta utylizacja w formie dodatku do betonu może być wątpliwa, ze względu na różne formy uzyskiwania tego odpadu przemysłowego.

Zdając sobie sprawę z tych ograniczeń Doktorant zadał sobie pytanie , czy „... istnieje możliwość stosowania odpadów dyspersyjnych pochodzenia przemysłowego , w tym pyłu granitowego, w celu uzyskania nowoczesnych, energooszczędnych betonów o ulepszonych parametrach fizycznych i mechanicznych...”

Promotorem pracy jest Pan prof. dr hab. inż. Grzegorz Prokopski , znany w kraju i zagranicą specjalistka od materiałów budowlanych i właściwości betonu zwykłego. Tematyka pracy doktorskiej wpisuje się zatem jednoznacznie w naukowe zainteresowania Promotora.

Maszynopis rozprawy jest obszerny i zawiera 206 stron tekstu z licznymi rysunkami, tabelami i wzorami. Zacytowano 296 artykułów, rozdziałów lub opracowań oraz 19 norm krajowych , PN-EN i międzynarodowych. W części końcowej zamieszczono dwa załączniki A i B dotyczące wdrożeń wyników badań w języku polskim i ukraińskim .

3. Omówienie rozprawy

Rozprawa składa się z 7 rozdziałów : wstępu , rozdziału przeglądowego literatury , trzech rozdziałów przedstawiających program , metodykę badań i możliwości modyfikacji cech zapraw i betonów, końcowego rozdziału aplikującego wyniki w konstrukcjach inżynierskich oraz krótkiego rozdziału ostatniego zawierającego podsumowanie i wnioski. Całość kończy obszerne zestawienie literatury , streszczenia i załączniki A i B dokumentujące zastosowanie wyników badań w praktyce

Przedmiotem rozważań są pyły granitowe wychwytywane przy kruszeniu i frakcjonowaniu granitu w zakładach obróbki i przeróbki kamienia. Jak podaje Autor pył jest suchy, o powierzchni właściwej 200-350 m²/kg, którego skład chemiczny i mineralogiczny odpowiada skale wyjściowej. Dodatek materiałów proszkowych do betonu stanowi istotny składnik zarówno proekologiczny jak i modyfikacyjny , przy czym szczególnie cenione są ich właściwości pucolanowe (pył krzemionkowy, popioły lotne, żużle wielkopieczowe) regulujące cechy fizyczne i mechaniczne betonu. Dodatki te występują masowo w przemyśle i od dawna ich właściwości i wpływy na cechy betonu są oznaczone. Nastąpiło ich przesunięcie z grupy materiałów odpadowych do grupy surowców podstawowych przy produkcji cementu i betonu , bez których taka produkcja – przy koncepcji budownictwa zrównoważonego - nie byłaby możliwa. Stosunkowo nowym dodatkiem są pyły wapienne dla których poszukuje się także możliwości utylizacji w procesach produkcji betonu, a problem jest palący, bo ten odpad

przemysłowy w Polsce pojawia się w liczbie 6 000 000 ton rocznie i nie do końca wiadomo, jak go zagospodarować (stąd wieloletnie badania na ten temat Politechniki Śląskiej).

Podobnie Autor rozprawy postawił pytanie, czy po odpowiednich badaniach można by pył granitowy dopisać do dodatków o możliwych zastosowaniach w technologii betonu. Odpowiedź jest z góry pozytywna, bo pyły granitowe można zaliczyć do mączek kamiennych, a te (o powierzchni właściwej $100 - 1000 \text{ m}^2 / \text{kg}$) są z powodzeniem stosowane jako mikrowypełniacze w betonach architektonicznych, SCC i UHPC (stąd ciekawa symulacja upakowania cząstek forsowana przez Doktoranta).

Dla wybranego pyłu granitowego Doktorant poszukiwał jednak także innych zastosowań, stąd szeroki program badań przyjęty w rozprawie.

Obszerny materiał badawczy wymagał obróbki statystycznej, co Autor konsekwentnie czynił wykorzystując matematyczne planowanie eksperymentu, równania regresji kwadratowej i oprogramowanie Statistica.

Jako wynik wielokierunkowych badań wskazano na ilościowo dopuszczalną ilość pyłu z granitu w betonie oraz kierunki zastosowań w uprzemysłowionej działalności inwestycyjnej.

4. Uwagi ogólne i krytyczne

Układ pracy jest typowy dla prac doktorskich. Po obszernym studium literaturowym i charakterystyce wykorzystanych materiałów (spełnienie kryteriów normowych) opisano kolejno zaczyny, zaprawy i betony z pyłem granitowym i bez tego pyłu. Kluczowe dla tematu pracy są badania właściwości betonów poczynając od wpływu rodzaju i ilości superplastyfikatora na konsystencję i stabilność płynności mieszanki betonowej wraz z upływem czasu, wpływu pyłu granitowego jako zamiennika cementu, stosunku w/c i ilości pyłu na wytrzymałość, poprzez oceny fizyczne jak nasiąkliwość, głębokość penetracji wody, i trwałościowe (mrozoodporność, odporność korozyjna) po odporność na pękanie przy przyjęciu I i II modelu, przy wykorzystaniu matematycznego planowania eksperymentu. Przeprowadzono także stosowną analizę skaningową strefy przejściowej zaczyn-kruszywo, upakowanie struktury itp.

Wszystkie analizy wykonano kompetentnie i czytelnie dokumentując wyniki starannie wykonanymi rysunkami na płaszczyźnie i w przestrzeni. Na ich podstawie można wnioskować o cechach i zakresie zastosowań opracowanego materiału.

Moje uwagi krytyczne dotyczą następujących zagadnień:

- 1) Mrozoodporność betonu na cykliczne zamrażanie jest niezwykle ważna w konstrukcjach mostowych, drogowych czy ewentualnie fundamentowych, dla których

Autor zaleca używanie pyłów granitowych. W Tablicy 5.11 podano liczbę cykli F , natomiast nie podano ubytku masy oraz spadku wytrzymałości po zamrażaniu. Porównanie tych cech dałoby lepszy pogląd na odporność mrozową. Spełnienie kryterium mrozoodporności dotyczy 5% ubytku masy i 20% spadku wytrzymałości , ale dodanie pyłu granitowego może te granice znacznie obniżyć.

- 2) Odporność korozyjną lepiej oznaczać przy zginaniu niż ściskaniu próbek; test zginania jest bardziej czuły , test ściskania daje bardzo podobne wyniki (rys.5.23).
- 3) Strefa przejściowa zaczyn-kruszywo nie jest dokładnie przeanalizowana. Na rys. 5.25 i 5.26 nie podano powiększenia, nie zrobiono analizy EDS, nie oznaczono hydratów. Wykonano przełomy, lepsze byłyby szlify (zglądy). Można było określić mikrostrukturę poprzez wrywanie na przykład okrągłych prętów stalowych z próbek betonowych. Jest to proste badanie, ale pokazuje jak szczelność matrycy wpływa na wartości sił wrywających. Wykonanie zglądu betonu wokół pręta stalowego daje pogląd na obraz strefy kontaktowej stal – beton, co przy zastosowaniach inżynierskich jest bardzo ważne.

5. Ocena pracy

Przedmiot pracy ukierunkowano na opracowanie i wdrożenie pewnych procedur uzdatniania zapraw i betonów pyłem granitowy dla ich wykorzystania w budownictwie.

Przyjęto wiele czynników zmiennych dotyczących zarówno samego pyłu granitowego , jego zamiennego stosowania z cementem , wielokierunkowej modyfikacji , oceny właściwości zaczynów zapraw i betonów i to jeszcze w różnych terminach dojrzewania.

Uzyskany zbiór danych jest obszerny , dość jednoznaczny, świadczący o znacznej pracy włożonej przez Autora pracy w uzyskanie tych wyników. Za szczególnie cenne osiągnięcie uznaję:

- potwierdzenie danych literaturowych , że pył granitowy to chemicznie nieaktywny dodatek mineralny,
- wyznaczenie granicy możliwości zastąpienia piasku pyłem granitowym z użyciem superplastyfikatora a także wskazanie na możliwość zastąpienia części cementu tym pyłem ,
- wskazanie na stabilizację urabialności mieszanki betonowej modyfikowanej pyłem ,
- pogłębienie cech trwałościowych betonu, odporności na korozję itp.,
- wykazanie, że dodatek pyłu granitowego podnosi wszystkie wartości parametrów wyznaczających odporność na pękanie.

Mimo uwag podanych w punkcie 4 opinii postawiony cel pracy uznaję za zrealizowany a tezy za udowodnione. Osiągnięcia te bezpośrednio rzutują na w pełni pozytywną ocenę rozprawy doktorskiej.

6. Wniosek końcowy

Oceniana rozprawa doktorska Pana mgr inż. Andriya Hutsa ma dobre podstawy naukowe i spodziewane możliwości aplikacyjne, a nawet wdrożeniowe, co udowodniono w 6 rozdziale pracy. Stanowi samodzielnie wykonane opracowanie naukowe pod kierunkiem promotora, będące oryginalnym rozwiązaniem problemu. Problematyka ta dotyczy możliwości zastosowań odpadu przemysłowego w postaci pyłu granitowego i przekształcenia go – poprzez wariantowo kształtowane zastosowania – w dodatek do betonu typu I. Doktorant zakłada także, że badania wykonane w przyszłości pogłębią podjętą tematykę i wskażą na nowe możliwości zastosowań takiego materiału.

O posiadaniu przez Kandydata ogólnej wiedzy teoretycznej w dyscyplinie naukowej inżynieria lądowa i transport świadczy umiejętność przygotowania planu i zrealizowania badań w stosunku do potrzeb przemysłu budowlanego oraz umiejętność wskazania granic i zakresu stosowania powszechnie przyjętych metod modyfikacji cech mieszanki betonowej z uwzględnieniem licznych procedur. Kandydat posiadał także umiejętność samodzielnego prowadzenia badań laboratoryjnych, obróbki statystycznej znacznej liczby uzyskanych wyników badań i wskazanie realnych możliwości aplikacyjnych w ramach podjętej pracy naukowej.

Oceniając pozytywnie całość dotychczasowych dokonań Pana mgr inż. Andriya Hutsa oraz biorąc pod uwagę wymagania Art.187 U S T A W Y z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. z dnia 30.08.2018 r., Poz. 1668) w brzmieniu :

- 1. Rozprawa doktorska prezentuje ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w dyscyplinie albo dyscyplinach oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej lub artystycznej,*
- 2. Przedmiotem rozprawy doktorskiej jest oryginalne rozwiązanie problemu naukowego, oryginalne rozwiązanie w zakresie zastosowania wyników własnych badań naukowych w sferze gospodarczej lub społecznej albo oryginalne dokonanie artystyczne,*

stwierdzam, iż Rada Dyscypliny Inżynierii Lądowej i Transportu Politechniki Rzeszowskiej może skierować pracę do publicznej obrony.

